ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Trnavská cesta 52
P.O.BOX 45
826 45 Bratislava

Bratislava, 20.04.2020
OE/3449/89449/2020

Zabezpečenie ochrany klientov a personálu DSS počas pandémie COVID-19

I. Základné informácie o koronavíruse SARS-CoV-2 a jeho šírení v komunite seniorov

Koronavírus SARS-CoV-2 spôsobujúci ochorenie COVID-19 bol identifikovaný v Číne na konci roka 2019, predstavuje nový kmeň, ktorý u ľudí nebol doposiaľ známy. Odhadovaný inkubačná doba (t. j. čas medzi expozíciou vírusu a nástupom symptómov) ochorenia je 2 až 14 dní. K najčastejším príznakom ochorenia patrí: horúčka, kašeľ, sťažené dýchanie, bolesť svalov, bolesť hlavy, únava.
Ochorenie patrí medzi kvapôčkovú infekciu. Vírus sa prenáša hlavne prostredníctvom malých kvapiek pri kýchaní, kašľaní, alebo keď sú ľudia spolu nejaký čas v tesnej blízkosti (zvyčajne menej ako jeden meter). Tieto kvapôčky môžu byť potom vdýchnuté alebo môžu pristáť na povrchoch, s ktorými môžu prísť do kontaktu ostatní, ktorí sa môžu nakaziť pri dotyku očí, nosa a úst.
Vírus môže prežiť na rôznych povrchoch od niekoľkých hodín (meď, kartón) až po niekoľko dní (plast a nehrdzavejúca oceľ). Množstvo životaschopného vírusu sa však časom znižuje a nemusí byť vždy prítomné v dostatočnom počte, aby spôsobil infekciu. Existujú tiež dôkazy o prenose vírusu od infikovanej osoby dva dni pred objavením sa príznakov; nie je celkom jasný vplyv prenosu osobami bez príznakov.
Infekčné obdobie sa môže začať jeden až dva dni predtým, ako sa objavia príznaky, ale ľudia sú pravdepodobne najviac infekční počas symptomatického obdobia, aj keď sú symptómy mierne a veľmi nešpecifické. Odhaduje sa, že infekčné obdobie môže trvať 7 až 12 dní v miernych prípadoch a v priemere až dva týždne v ťažkých prípadoch.

Pandémia COVID-19 pomerne drasticky ovplyvňuje globálnu populáciu. V súčasnosti mnohé krajiny čelia veľkej hrozbe, a to najmä starí ľudia. Aj keď sú všetky vekové skupiny obyvateľstva vystavené riziku nákazy COVID-19, vyššie ročníky narodenia sú rizikovejšie vo vzťahu k rozvoju závažného priebehu. K ich nákaze dochádza v dôsledku fyziologických zmien, ktoré spôsobuje starnutie a potenciálne i základné životné podmienky.

Dôležité je podporovať všetky vekové skupiny spoločnosti pri uskutočňovaní opatrení s cieľom zabezpečiť, aby mali starší ľudia to, čo potrebujú. Počas tohto obdobia by sa so všetkými staršími ľuďmi malo zaobchádzať s rešpektom a dôstojnosťou.

Podpora starších ľudí, ich rodín a opatrovateľov je nevyhnutnou súčasťou komplexnej reakcie krajiny na pandémiu. V období izolácie a karantény starší ľudia potrebujú bezpečný prístup k výživným potravinám, základným zásobám, peniazom, liekom na podporu svojho fyzického

zdravia a sociálnej starostlivosti. Starší ľudia musia mať jasné správy o tom, ako zostať fyzicky a duševne zdraví počas pandémie, a čo robiť v prípade ochorenia. Rozhodujúcu úlohu pri poskytovaní dlhodobej starostlivosti starším ľuďom zohráva sociálna a zdravotná starostlivosť.

Pretože starší ľudia sú v najväčšej miere vystavení koronavírusu COVID-19, musíme konať solidárne, aby sme zabránili ďalšiemu šíreniu vírusu v komunite seniorov. Medzi dôvody, ktorými COVID-19 výrazne ovplyvňuje starších ľudí, patria fyziologické zmeny spojené so starnutím, zníženou imunitnou funkciou a multimorbiditou, vďaka ktorým sú starší dospelí vystavení väčšej náchylnosti na samotnú infekciu a zvyšuje sa pravdepodobnosť, že budú vážne postihnutí COVID-19 ochorením a jeho komplikáciami. Očakávanými špecifickými dopadmi infekcie COVID-19 u klientov môže byť explozívne šírenie SARS-CoV-2 s nepriaznivou prognózou v príslušnom zariadení a/alebo hromadný výskyt prípadov COVID-19 s ťažkými klinickými priebehmi vzniknutými v krátkom časovom období, ktoré môže viesť k rýchlemu vyčerpaniu kapacity akútnej lôžkovej starostlivosti v spádovej nemocnici.

II. PANDÉMIA A OPATRENIA V DSS

A. Klient – nástup do DSS

1. Klient je umiestnený do príslušného DSS až po skončení karantény, ktorú absolvoval na určenom karanténnom mieste, a potvrdení negatívneho výsledku z odobratého biologického materiálu (ster z orofaryngu) na COVID-19.
2. Pri nástupe do DSS sa preukáže potvrdením o zdravotnom stave a o tom, že mu bola ukončená karanténa a nemá nariadené ďalšie karanténne opatrenia z dôvodu COVID-19 alebo iných infekčných ochorení.

B. Klienti v DSS

1. Počas pandémie klienti zostávajú v DSS a naďalej sú odkázaní na pomoc a starostlivosť personálu.
2. V tomto období sa režim a činnosti v DSS nemenia.
3. Platí zákaz návštev, zhromažďovania sa klientov, ktorí sa nezúčastňujú veľkých kolektívnych podujatí. Nemali by tiež opúšťať priestory DSS.
4. Mali by byť informovaní o koronavíruse SARS-COV-2 a jeho šírení v populácii, ako aj možnostiach prevencie založenej na dodržiavaní osobnej a respiračnej hygieny, a význame sociálno-dištančných obmedzení.
5. Robí sa denný monitoring zdravotného stavu klientov (optimálne 2x denne –ráno a večer).
6. Odporúča sa obmedziť styk s ľuďmi a viac sa zdržovať v izbách. Individuálne aktivity klientov vykonávať v menších skupinách, ktorých zloženie sa nebude meniť.
7. Dôležité je dodržiavanie sociálno-dištančných opatrení a správne používanie tvárovej masky (ako nasadiť a zložiť z tváre, kedy používať, ako sa o masku starať).

C. Klient po ukončení hospitalizácie v zdravotníckom zariadení

1. Klientovi (obyvateľovi DSS) budú odobrané a laboratórne vyšetrené 2 stery z orofaryngu v minimálnom odstupe 24 hodín pri ukončení hospitalizácie v zdravotníckom zariadení, kde bol liečený pre inú diagnózu ako COVID-19.

2. Klient môže byť prijatý späť do DSS až po 2 negatívnych laboratórnych výsledkoch na detekciu SARS-CoV-19 v minimálnom odstupe 24 hodín.

D. Personál DSS

1. Sťažená situácia pri pracovnom výkone, ktorý môže byť náročnejší.
2. Zabezpečovanie bežných činností v normálnych, ale aj sťažených podmienkach.
3. V dôsledku infikovania sa alebo nariadenej karantény, väčšia záťaž pre zostávajúci personál.
4. Denne sledovať svoj zdravotný stav a informovať vedenie zariadenia o jeho zmene.

E. Hygienické a sociálne-dištančné opatrenia

1. Hygiena a dezinfekcia rúk klientov a personálu s použitím teplej vody a mydla, a alkoholového dezinfekčného prostriedku. Správne používať rukavice.
2. Respiračná hygiena – dodržovanie správnych postupov pri kýchaní, kašľaní a rozprávaní. Používajú sa jednorazové papierové vreckovky, ktoré sa po použití odhadzujú do bezdotykového odpadkového koša. Nesiahať svojimi rukami na oči, tvár a ústa.
3. Dištančné opatrenia – dodržujú klienti i personál DSS. Podstatou je udržať vzdialenosť 2 metre od iných osôb v prevencii prenosu infekcie kvapôčkami.
4. Pravidelné a účinné vetranie vnútorných priestorov.
5. Pravidelné upratovanie a dekontaminácia vnútorného prostredia - v zmysle dezinfekčného plánu prevádzkového poriadku zariadenia.
6. Pravidelná dezinfekcia malých plôch a rizikových predmetov a nástrojov, s ktorými prichádza personál i klienti veľmi často do kontaktu (všetky kľučky, vypínače, telefóny, malé plochy, exponovaný nábytok najmä v spoločných priestoroch, a pod.). Používať dezinfekčné prostriedky s virucídnym účinkom.
7. Izolácia klientov s príznakmi akútnej respiračnej infekcie.
8. Pri používaní OOP klientami a OOPP zamestnancami DSS sa postupuje v zmysle usmernenia MZ SR – Aktualizovaného usmernenia pre pracovníkov pracujúcich v zdravotníctve na používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov (OOPP) pri starostlivosti o osoby so suspektným alebo potvrdeným COVID_19 (str. 6 – ako zariadenia dlhodobej starostlivosti), usmernenia MZ SR a MPSVaR SR za účelom ochrany pred COVID-19 pre používanie OOPP.

F. Izolácia/expektácia

1. Potrebné vyčleniť vhodné priestory pre izoláciu/expektáciu klientov z dôvodu:
    a. podozrenia z nákazy na COVID-19 na:
        i. zabezpečenie 14 dňovej karantény v prípade úzkeho kontaktu s chorým na COVID-19,
        ii. na zabezpečenie 14 dňovej karantény pre iné epidemiologické dôvody s rizikom prenosu COVID-19 (v zmysle aktuálnej verzie usmernenie hlavného hygienika SR),
    b. podozrenia z ochorenia na COVID_19 na:
        i. diagnostikovanie, testovanie, potvrdenie alebo vylúčenie, a liečbu COVID-19,
    c. ochorenia na COVID-19 na:
        i. diagnostikovanie, testovanie, potvrdenie a liečbu COVID-19.
2. Priestory sú viditeľne označené a neprístupné pre ďalších klientov, ktorí nepotrebujú izoláciu.

3. V čase nariadenia izolácie a karantény v DSS sú návštevy klientov zakázané až do odvolania. Výnimkou môže byť pri dodržaní striktných hygienicko-epidemiologických opatrení návšteva klientov s paliatívnou liečbou. Tiež v prípade, že rodina chce zobrať klienta do domácej starostlivosti.

G. Kontrola šírenia COVID-19 v DSS

1. ***Monitoring zdravotného stavu klientov*** sa aktívne vykonáva u všetkých klientov najmenej dvakrát denne (na začiatku a na konci dňa), aby sa zistilo, či nemá niekto z obyvateľov horúčku, kašeľ alebo iné príznaky COVID-19. Obyvatelia so symptómami (vrátane miernych respiračných príznakov) sa musia izolovať a testovať na COVID-19.
2. ***Monitoring zdravotného stavu personálu*** DSS prostredníctvom samo kontroly klinických prejavov (horúčka, kašeľ, dýchavičnosť, bolesti svalov a hlavy).
3. Ak zamestnancovi bola nariadená PN z dôvodu karantény príslušným VLD, alebo karanténa miestne príslušným regionálnym hygienikom, alebo štátna karanténa z dôvodov uvedených v aktuálnej verzii usmernenia hlavného hygienika SR, absolvuje ju v dĺžke 14 dní v domácnosti alebo na určenom mieste. Po 2 negatívnych výsledkoch testovania v zmysle aktuálnej verzie usmernenia hlavného hygienika SR môže nastúpiť do zamestnania.
4. Vylúčenie z pracovného procesu pri zistení klinických príznakov s podozrením z ochorenia na COVID-19. V prípade potvrdenia COVID-19 zamestnanec po ukončení liečby môže nastúpiť do zamestnania po 2 negatívnych laboratórnych testoch v zmysle aktuálneho usmernenia hlavného hygienika SR.
5. V prípade pozitívneho laboratórneho testu na COVID-19 bez klinických príznakov zamestnanec nastúpi na 14 dňovú domácu karanténu, po ukončení ktorej musí mať 2 negatívne výsledky testovania - postupuje sa v zmysle aktuálneho usmernenia hlavného hygienika SR.
6. V prípade pozitívneho laboratórneho testu na COVID-19 bez klinických príznakov a pri výskyte ochorenia COVID-19 v DSS (liečba pacientov v ich prirodzenom prostredí – DSS) zamestnanec nastúpi na karanténu v určenom zariadení a ďalej pracuje v DSS, monitoruje svoj zdravotný stav, o výsledku informuje svojho priameho nadriadeného pracovníka a v prípade klinických príznakov je vyradený z pracovného procesu.
7. V prípade, že zamestnanec pracuje aj v inej organizácii, je potrebné prehodnotiť a eliminovať potenciálne riziko druhého pracoviska na jeho zdravotný stav vo vzťahu ku COVID-19 a ďalšie možné šírenie koronavírusovej infekcie.
8. Vo veľkých zariadeniach sa odporúča vyčlenenie personálu, ktorý sa bude starať o klientov v dobrom zdravotnom stave a bez pozitivity na COVID-19, a personál starajúci sa o pacientov s CPVID-19. V menších zariadeniach, kde nie je možné pristúpiť k takejto organizácii práce, sa zamestnanci správajú ku klientom, akoby boli potenciálne infikovaní.

9. ***Monitoring zdravotného stavu osôb vstupujúcich do DSS***, ktoré dostali výnimku a mohli vstúpiť do zariadenia, je založený najmä na meraní telesnej teploty a anamnestickom zisťovaní ďalších klinických príznakov (kašeľ, dýchavičnosť, bolesti svalov a hlavy). V prípade negativity môžu navštíviť klienta pri striktnom dodržaní hygienicko-epidemiologických opatrení a použití vhodných OOP, ktoré im poskytne DSS. Dôvodom môže byť návšteva klienta s paliatívnou liečbou alebo zobratie klienta do domácej starostlivosti.

10. Zariadenia DSS sú uzatvorené. V nevyhnutnej situácii (zásobovanie potravinami, spotrebným materiálom, nutná údržba, iná zdravotnícka starostlivosť) je umožnený vstup pri zabezpečení striktných hygienicko-epidemiologických opatrení a monitoringu

zdravotného stavu s meraním telesnej teploty. Zásobovanie DSS sústrediť na 1 určené miesto.

E. Epidemiologické vyšetrenie a testovanie klientov a zamestnancov v prípade rozšírenia infekcie do DSS

1. Epidemiologické vyšetrovanie zabezpečujú epidemiológovia miestne príslušného RÚVZ vrátane rozsahu testovania klientov na základe epidemiologickej anamnézy a prehodnotenia rizika ďalšieho možného šírenia nákazy v DSS.
2. Odber biologického materiálu sa zabezpečuje v súčinnosti s miestne príslušným RÚVZ. Na základe výsledkov testovania sa pristupuje k nariadeniu príslušných protiepidemických opatrení vrátane karantény osôb podozrivých z nákazy. Epidemiologické vyšetrenie sa vykonáva u klientov i personálu.
3. Karanténa klientov je zabezpečovaná v priestoroch DSS:
    a. v prípade malého počtu klientov podozrivých z nákazy vo vyčlenených priestoroch (izolačné/expektačné izby) DSS,
    b. v prípade veľkého počtu podozrivých z nákazy sú izolované osoby, ktoré nie sú podozrivé z nákazy.
4. Karanténa personálu je zabezpečovaná:
    a. v individuálnom prípade v domácnosti podozrivého z nákazy, návrat možný po 2 negatívnych výsledkoch testovania v zmysle aktuálneho usmernenia hlavného hygienika SR,
    b. pri vyššom počte zamestnancov podozrivých z nákazy vo vyčlenenom zariadení pre karanténu s podmienkami návratu ako sú vyššie uvedené,
    c. alebo pri dostatočnom množstve vhodných izieb priamo v DSS s podmienkami návratu ako sú vyššie uvedené.
5. Príjem nových klientov nie je povolený až do zániku ohniska.
6. Nariadené režimové opatrenia (hygienické a protiepidemické) sú vykonávané v určených intervaloch a kontrolované.
7. Počas trvania ohniska sa vykonáva priebežná a po ukončení ohniska záverečná ohnisková dezinfekcia.

F. Klient po ukončení hospitalizácie v zdravotníckom zariadení

1. Klientovi (obyvateľovi DSS) budú odobrané a laboratórne vyšetrené 2 stery z orofaryngu v minimálnom odstupe 24 hodín pri ukončení hospitalizácie v zdravotníckom zariadení, kde bol liečený pre inú diagnózu ako COVID-19.

2. Klient môže byť prijatý späť do DSS až po 2 negatívnych laboratórnych výsledkoch na detekciu SARS-CoV-2 v minimálnom odstupe 24 hodín.

G. Manipulácia s odpadmi

1. Všetok odpad, s ktorým bola osoba v styku, vrátane použitých papierových vreckoviek, inkontinenčných podložiek a ďalších predmetov /materiálov znečistených telesnými tekutinami, by mal byť vložený do plastových vriec určených na odpad a zviazaný.
2. Plastové vrecia používané na tento druh odpadu, musia mať maximálny objem 0,1 m^3 a hrúbku minimálne 0,1 mm. Tento odpad je nutné zatriediť do kategórie nebezpečného ho odpadu a v súlade s legislatívou s ním nakladať.
3. V prípade, že zariadenie disponuje dekontaminačným zariadením, odpad sa ukladá do vriec pre toto zariadenie a dekontaminuje sa štandardným postupom.

4. Ďalší postup poskytovateľ volí v súlade s metodikou pre nakladanie s odpadmi so zdravotníckych a podobných zariadení.

H. Manipulácia s bielizňou

1. Manipulácia s bielizňou sa vykonáva v súlade s vyhláškou MZ SR č. 553/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

I. Odkazy

https://www.standardnepostupy.sk/klinicky-protokol-spdtp-klinicky-manazment-podozrivych-a-potvrdenych-pripadov-covid-19/

Mgr. RNDr. MUDr. Ján Mikas, PhD. v. r.
hlavný hygienik Slovenskej republiky